

Поклоп от прераситот с. Терасиан
 Костановича, архиепископа,
 с. 1862.

Во Кривопаланке Сербске културно-
 јавне омладине
 у Сегрину

Зависно на чиницама сеп-
 тембра и децембра

Полковникъ отъ артиллеріи въ Петербургѣ

Полковникъ отъ артиллеріи, въ Петербургѣ

1782

ГЕРАСИМЪ ПЕТРАВИЧЪ

Архивъ въ Петербургѣ

Полковникъ отъ артиллеріи въ Петербургѣ

Полковникъ отъ артиллеріи, въ Петербургѣ

Полковникъ отъ артиллеріи, въ Петербургѣ

Поклон од прекрасното г. Терасима
Теофановиќа, архимандрита,

Поклон г. 1862.
Теофановиќа, архимандрита,
г. 1862.

Во Вишњем Црквеном титла-
нском селу

у Петрову

Земља на којој се налази
поклонак и рељеф

Во Вишњем Црквеном титла-
нском селу
у Петрову:

~~№ 111~~ Р 19 Ср II 769. 1

НОВЪСТЪ

0

СВЕТОРОЖДЕСТВЕНСКОМЪ МОНАСТИРУ

ДРАГОВИТЪУ

У ПРАВОСЛ. ЕПАРХИИ ДАЛМАТИНСКОЙ.

написао

ГЕРАСИМЪ ПЕТРАНОВИЊЪ

Архимандритъ исте св. обители.

У ЗАДРУ

Изъ печати Браће Баттара

1859

Благословомъ духовне власти.

СВЯТОРОЖДЕСТВЕНСКОМЪ И МАЛАШЕЦКА

ДВАГОДИНА

У ПРАВОСЛАВНОМЪ СЪВЪЩАНІИ

№ 222766

МАШИНО

ПЕТРАСНИМЪ ПЕТРАСНИМЪ

Лично от св. оуби

Печатано трошкомъ братства манастирскогъ.

Цѣо приходъ опредѣленъ е на заданѣ ново манастирске цркви

Цѣна 30 новчиѣа.

Штедрота побожны дародатели тимъ се не ограничава.

1877

Печатано въ манастирскогъ типографіи

Ова кратка повѣсть о св. обители Драговицкой написана є изъ двоструке намѣре, — едно, да бы се побудили способни одъ саотечественника наши да подобну овой грађу о другимъ нашимъ манастирима, црквама и ревнителяма вѣре скупляю, како бы се съ временемъ, на основу точны дата, исторіа правосл. цркве у отечеству нашемъ написати могла, — а друго, што є управъ главна цѣль, да бы одъ продае ове књижице помоћ коя пришла за зиданѣ нове манастирске цркве.

Нека свемилостивый и преблагій Богъ, видећи убожество и ограниченость наши новчаны средства, подстакне Своіомъ невидимомъ всемогущомъ силомъ срдца вѣрно славећи Нѣга Христіана, да намъ они и овомъ пригодомъ по могућству одъ богоданого имъ имана у помоћ притеку, еда бы се Нѣму на славу и честь, а приложницима на утѣху и вѣчно спасеніе, и у новой обители чимъ пріе подигла скинія Божія (Апок.21,3) среди братій, и воздвигла трапеза непорочнога и пречистого Агнца, на којој ће се свршавати Нѣгова безкровна жертва, и узносити къ небу топле молитве за здрављє и душевно спасеніе добротвора св. обители наше.

У М. Драговицу мѣсеца Октобра 1859.

ГЕРАСИМЪ Архимандритъ.

ІЛАРІОНЪ Адм. М. и Нар.

ЈАКОВЪ Намѣтникъ.

ЛУКІАНЪ Адм. Верль.

СИМЕОНЪ Јеромонахъ.

ІСИДОРЪ Јеромонахъ.

I. Име, просторъ и положай.

Шо казиваню народа цетинскогъ, кое се до данасъ повлачи, Манастиръ Драговићъ носи име одъ Драга нѣкогъ, кой съ бракомъ му Давромъ и Вукомъ (одкуда и Вуковића мостъ, што є не далеко одъ Манастира) првый Срблъ изъ Босне по данашнѣмъ срезу цетинскомъ насели. Я бы ово казиваѣ као неосновану народну гатку д жао, но радіе бы име Манастира производіо одъ мале рѣке Драговића, на коіой лежи. Одъ ушћа ове рѣчице у рѣку Цетину идући къ истоку єдно четверть сата край воде, коя преко плодны ливада тече, дође се къ млину манастирскомъ на єданъ кланацъ између брда *Градине* (такое зване одъ слѣдїй развалина древногъ нѣкогъ римскогъ града) и *Косе*, и одатле све узъ рѣку уваломъ овомъ крозь дебелый хладъ напредуюћи приспѣ се на мѣсто, гдѣ се оба брда састаю; и ту при извору саме рѣчице Драговића лежи св. обитель на врло ускомъ простору. Она є тако са свію страна високомъ горомъ тѣсно опасана да се текъ онда угледа, када іой се човѣкъ сасвимъ приближи. Одъ поменуты брда кои ню поносито надвисую, и одъ густе горе, коя ю тако рећи прекрїлюе, хоризонтъ є надъ нѣомъ тако маленъ, да у зимнѣ доба по више мѣсецій зраци сунчани до нѣ не допиру. Положай доиста величественъ, особито за онога, кой удалѣнъ одъ метежа свѣтскогъ, себе разсуживаню посветити жели; мѣсто, кое побуђуе у човѣку и нехотице дубоку и живу побожность и благоговѣйство. Оно, што є врлый и истинно-благочестивый нашъ родолюбъ Дръ Б. Петрановићъ у Магазину одъ год. 1843 описуюћи другу єдну обитель епархіе наше казао, найприличнїе ми се чини да се и за положай Манастира овогъ рећи може. Ево ѣу зато христіанске ми-

сли и рѣчи нѣгове овдѣ навести: “Нема доиста мѣста, вели онъ, да є толико згодно човѣка одъ земнихъ ствари одуѣи и приближити га къ Богу, као положай ове св. обители. Докъ свѣтски люди избираю обиталишта по селима и градовима, православни монахъ, слѣдуюѣи у томе првимъ пустиньцима, тражио є, па тражи и данасъ, наойскровитіе долине, поворе и врхове найвеѣихъ гора да у савршеной тишини и размишляню то веѣма къ Богу се приближи. И зайста у понорима Србіе, у дѣвственимъ непроходимъ шумама Русіе, на превисокимъ врховима Атоса, Олимпа и Синая, на стрменимъ бреговима архипелажскихъ острова, онъ Га є налазио! Овакове небесне армоніе могле су текъ духъ нашихъ монаха онолико подиѣи, да сплшю дивне оне нѣсме, кое и данасъ потресаю срдцемъ православногъ Христіанина, много яче него исти органъ, ово найвеличественіе орудіе што га створи умъ людски.”

Овдѣ є вредно споменути да више Манастира съ истока готово на средини брда налази се *пѣлина* една. Велика стрменость узрокъ є, те іой се човѣкъ съ великомъ мукомъ приближити може. Улазисе у ѣю крозь отѣсну рупу, али унутра пружаю се велики простори на све стране. О сводовима висе разновидни камени мосури одъ водены капльица учинѣни. Каже се да іой є на дву єзеро, изъ кога Драговиѣ извире, и кое съ понорима Лѣванскога поля у савезу стои; те када силне кише тамо се у ѣи слію, одна и Драговиѣ расте.

III. Исторія.

Историчны дата о почетку овогъ Манастира не налазисе. Будуѣи да є овај комадъ землѣ одъ рѣке Цетине къ истоку спадао у почетку къ босанској бановини, а одъ части и къ Србскомѣ царству, одтуда се дає мислити да є М. Драговиѣ іошъ за времена

правосл. сръбске владе сазиданъ. Судићи по грађевини и по ускоме мѣсту на коме лежи, найдослѣднѣе ѣ држати да су му основатели были побожни нѣки монаси, кои саградише себи найпре мале ћеліе и цркву; сръ ѣ тешко вѣровати, да ѣ моћна и богата рука овако сиротна и невданака зданія саградити хтѣла. По паденію сръбскогъ царства (1389), особито пакъ пошто Турци освоише Босну (1463), морао ѣ наравно и овај Манастиръ пасти у руке турске. Познато ѣ да су ови, као заклеті непријатели христіанства, више пута на свете обители яростно нападали, нѣи огню предавали и мирне жителѣ нѣіове нечовѣчно мучили и прогонили. Ово ѣ узрокъ те ѣ и М. Драговић често пустио. У биткама републике Млѣтачке съ Турцима заузимала ѣ она землѣ турске и увлачила се дублѣ у Босну; али завоеваня та нису дуго трајала, сръ Турци примораваше често дава млѣтачкогъ да отето опетъ врати. Тако на измаку XVII столѣтія како су се све землѣ преко Цетине налазиле за нѣко време у рукама републике, то Епископъ Стратоничкій Киръ Никодимъ Бусовић заиште год. 1694 допуштенѣ да може изъ турски руку отетый и запуштеныи древній Манастиръ и Цркву (рѣчи су Преосвештенога) поновити, и ту себе съ нѣколико калуђера смѣстити; што му и допуштено буде декретомъ Генерал-Проведитора Каваліера Даніела Долфинъ одъ 18 Мар. 1694. Шта више, истимъ декретомъ даде му се на издржаванѣ нѣгово и братіе нешто землѣ. Около тога времена Турци сузбю Млѣчиће на ову страну Цетине, те тако Манастиръ опетъ оста у области турской. Не хотећи Епископъ Бусовић съ монасима подъ тирянскомъ владомъ турскомъ остати и нѣна злоставляня трпити, остави съ нѣима Манастиръ, и прибѣгне съ прошњомъ къ влади млѣтачкой, да му се одреди у Далмаціи мѣсто, гдѣ бы се онъ и Јеромонаси настанити и другій Манастиръ саградити могли. Генералъ Проведиторъ Ал-

визе Мочениго врло радо прими прошню ову и похва-
лююћи Епископа и Јеромонахе, декретомъ одъ 12 Окт.
1699 опредѣли имъ нѣку стародревну грчку цркву по-
свећену Рождеству св. Јована Крститеља, која лежаше
на брежуљку єдномъ исподъ Брибира, са нешто землѣ,
съ уговоромъ да о своме трошку поправе цркву и са-
граде Манастирѣ, а землѣ да сѣю и обрађую. Декре-
томъ пакъ одъ 10 Септ. 1699 истый Проведиторѣ да-
рова Епископу Бусовићу и добѣгшимъ съ нимъ мона-
сима Драговићкимъ 50 капапа (сапрі радовани) землѣ
у селу Међукућама, срезу Задарскомъ, кое су землѣ
граничиле одъ юга съ цестомъ названомъ *Приспа*, која
води изъ Скрадина къ свето-арханђелскомъ Манастиру
Крци; одъ сѣвера са селомъ *Кистанѣ* и *Радинѣ бу-*
нарѣ; одъ запада са *Влакомѣ*. Незна се управо єсу
ли Епископъ Бусовићъ и калуђери поновили даровану
имъ цркву кодъ Брибира, и єсу ли ондѣ Манастирѣ зи-
дали; премда се и данасъ виде нѣке развалине, а по-
далеко одъ тога мѣста нѣка стара зидина, кою народъ
зове Бусовића кула. Заклучити се пакъ може, да є на
свакій начинъ бавлѣнѣ нѣово тамо кратковремено бити
морало, єрѣ мало затимъ карловачкимъ миромъ (1699)
уступе Турци Млѣчанима осимъ другога єве землѣ съ
ону страну Цетине до садашнѣ међе османске, те се
томъ приликомъ, или мало кашнѣ и калуђери наши у
свою стару обитель поврате. У писму Еп. Никодима одъ
год. 1707 мѣсеца Августа читамо већъ, гдѣ овај по-
божный гроба Христова поклоникъ и ревностный за цркву
свою Архіерей оставя М. Драговићу своимъ трошкомъ
саграђену кућицу (ћелію) у Врлици и до нѣ башту.
Сва є дакле прилика да є република, када се калуђери
повратише изъ Брибира у свой старый постригъ, оду-
зела имъ опетъ горњимъ декретомъ дароване землѣ и
цркву, єрѣ ихъ сада Манастирѣ не ужива. — Горе-
номѣнута ћеліа Еп. Бусовића у Врлици сматрала се као

дворъ епископскій, што се види одтуда, еръ е год. 1719 послѣ Еп. Бусовића сѣдио у нъой Еп. Стефанъ Любибратићъ, и што су правосл. Србљи далматински, иштући год. 1741 одъ мѣтачке владе Епископа, назначили у своіой прошињи и ѿелію Врличку као резиденцію, коя бы се будућему Епископу одредити имала.

III. Зданія.

Дае се мислити, као што горе рекохъ, да у почетку нити е црква нити су зданія манастирска на овај данашњи начинъ и у оволикомъ обсегу и величини саграђена была. Убоги Јеромонаси усамљѣный и богоугодный животъ тражећи, нађоше за ту свою цѣль као найзгодніе ово дойста дивно и усамљѣно мѣсто; и поредъ храма Божіегъ саградише себи по кою малу ѿелію ради обитаваня. Съ временемъ пакъ, кое на темелю стары зграда, кое поредъ овы подигоше числомъ умножена братія о своме новцу, што га по путовима и на парохіама стекоше, деветъ неравны и сиротны ѿелія єдиу край друге у виду четвероугольномъ тако, да е црква по старомъ атонски манастира обичаю у средини остала; као што се видити може изъ изображенія, кое самъ успомене ради старогъ Манастира направити дао. Црква, посвећена Рождеству Богоматере, осреднѣ е зданіе, често е пута понављана и ширена, и у цедовршеноме звонику имала е капелу єдиу на славу св. Параскеве, коя е у послѣдньої половини прошлога столѣтія, по свой прилици збогъ слабы зидова звоника, богомоля быти престала.

Ако е збогъ тихе и глухе пустињѣ, збогъ горостасно одасвудъ окружаваюће природе, и збогъ дражестнога жубора и кривуданя, особито у лѣтно доба рѣчице Драговића, мѣсто на коме Манастирь лежи найбільъ за пустињичкій животъ и прилично: то е напро-

тивъ многогодишнѣ искусство доказало да вода, нарочито у зимнѣ време, извируѣи на премного мѣста кое изъ главнога вѣрла кое исподъ самога Манастира, рѣе и под-копава основъ св. обители. Зато су зидови манастирски и цркве одъ времена на време попуштали и пуцали тако, да су се зданія често поправляти и понавляти морала, пакъ поредъ свега тога опетъ бы исту штету трпила. Колико є пута особито црква збогъ те незгоде попра-вляна, описано є при животопису манастирски настоятеля и братіе, при којима се то догодило. Поредъ тога нео-писана влага грдну бы штету особито човѣчїемъ здравлю узроковала. Све ове важне околности принуде юшъ при свршетку XVIII столѣтія гдѣкою братію манастирскую, те се обратише къ власти да имъ допу-сти да могу на тврѣмъ здоровїемъ мѣсту манастиръ и цркву саградити, кое имъ буде допущено, као што се види изъ декрета Генераль Проведитора Анзола Мемо одъ 16 Апр. 1787. По томе ревностный Јеромонахъ Викентій Стоисавлѣвиѣ поче зданіе дизати на мѣсту на-званомъ *Виноградъ*; али зависть нѣке тадашнѣ братіе препречи га да коначно изврши свою красну намѣру, те тако зданіе оно оста покривено али недовршено, докъ єдномъ жертва пожара не постаде. Сво како Је-ромонахъ Стоисавлѣвиѣ описує власти нездраво мѣсто старога Манастира: *Il Convento soggetto alle inondazioni derivate dallo scolo delle piovane del monte Cossutizza ed altre eminenze, è afflizione somma delli Calogeri abitanti, che devono soccombere dalle continue malattie originate dall'umidità che li affligge.* Гдѣ природа по себи штету наноси, єдва да іой снага наймоћни и найбогатїй лю-дїй доскочити и запреке іой у томе ставити може, а како убожный Манастиръ єданъ рушею силі нѣной на путь да стане?! Нѣка зданія манастирска срушише се, а зидови другихъ почеше се сасвимъ раздваяти тако, да су животу братіе претили, што є найпослѣ и сама

свѣтска власть примѣтила, изъясвивши желю да се калуѣри изъ Манастира оногъ што скоріе удале. Шта є дакле братіи остаяло, него да се опетъ приме неизведене оне у прошломъ столѣтію подъ О. Викентіемъ Стоисавльвиѣмъ намѣре, т. є. да се зида на веѣь єданпутъ одреѣеномъ мѣсту новый Манастиръ. И тако подъ управомъ Игумана О. Јеротеа Ковачевића год. 1846 граѣенъ нове манастирске куѣе на поменутомъ мѣсту започе се и скоро сасвимъ доврши. Мѣсто ово одстои одъ старогъ Манастира малый четвртъ сата къ истоку идући.

Домъ є овай саграѣенъ на два пода са 10 ћеліа, осимъ успремны мѣста при земљи. Положай є дойста прекрасанъ. Лежи на подне при подножію брежулька *Косе*, и новоуздигнута шума и воѣнякъ кити га са сѣвероисточне стране; а сѣ лѣве у врло маломъ разстоянію види се млинъ манастирскій, когъ вода Драговиѣь окреѣе, а покрай нѣга старинскій каменный мостъ, турска граѣевина. Предъ домомъ пакъ протежу се у миломъ виду зелене ливаде, кое испресѣцаю рѣке Цетина и Драговиѣь, а дужъ ливада сѣ оную страну Цетине пружила се царска цеста или друмъ, кой у Синь и Врлику води. Са стране западне край новогъ зданія манастирскогъ положенъ є год. 1856 основъ велелѣпной новой цркви, коя ће сва одъ кресаногъ камена быти. Отчинска милость младога витежкогъ Цара нашегъ, коме самъ у Бечу концемъ 1858 год. лично понизну прошню ради помоѣи поднео, и прилози правосл. Христіана, даю братіи сладку надежду, да ћемо скоримъ у новоме храму Божиємъ безкровну жертву и молитве Свевишиѣму моѣи приносити за здравлѣ живући и за вѣчный покой умрши добротвора свои!

Изъ достовѣрнога горнѣгъ описанія види се ясно да о зиданю новогъ а запуштено старогъ Манастира не узрокъ каква нѣжностъ и сувишна наклоностъ къ пріятніему живлѣнію, кою да су тобожъ тражили калуѣери

млађегъ нараштая, нити да е то нова какова идеја; него су ту потребу, као што горе видисмо, осѣтили јошъ стари калуђери, којима се неможе зајста преговорити да су изъ нѣке нѣжности и удобности то учинити насто-
 яли; но ихъ е приморала на то опасностъ, која имъ е здрављу, животу и иманю грозила. Када се пакъ овдѣ говори о запуштаноу старога Манастира, толико разумѣти треба, да неће више тамо Јеромонаси обитавати, али употребитѣ се све старанѣ да црква остане у цѣлости, као стара светиня, у којој ће се често служба Божія одправляти, и около кое предаваће се матери земљи тѣлеса о *Бозѣ* умируће братіе.

IV. Иманѣ.

Манастирѣ има мале приходе. Издржава се како одъ свое оближиѣ парохіе, која 1600 душа брои, и одъ пореза, кое плаћаю пристављени Јеромонаси по другимъ манастирскимъ парохіама, тако и одъ блага и земља, кое се састое у ораницама, ливадама и нешто винограда. Ове землѣ даровала е Манастиру република шљтачка као што слѣдуе: инвеститомъ одъ 28 Марта 1694 Проведиторѣ Даниелѣ Додфинѣ дарова Еп. Бусовићу и Манастиру нешто землѣ оближиѣ. Другомъ инвеститомъ одъ 13 Септем. 1719 Проведиторѣ Мочениго дарова Еп. Любибратићу и калуђерима пріе 5, а послѣ јошъ 8 канапа ливаде (сада оранице) у Врлици, одъ кои први 5 изгуби Манастирѣ послѣ правде съ фамиліомъ Цега. Далѣ инвестита Проведитора Петра Вендраминѣ одъ 22 Апр. 1729 придода други 6 канапа землѣ. Исты Губернаторѣ подъ 29 Јуліа и. г. потврди Манастиру цѣло нѣгово тадашнѣ иманѣ одъ 163 канапа землѣ. Проведиторѣ пакъ Антонио Валіерѣ писмомъ одъ 29 Авг. 1766 потврди Манастиру властность 11 канапа ливада и гая на планини Кошутници и млина на Драговићу. Сврхъ тога Манастирѣ има куће у Врлици, Пла-

вну и Имоцкомъ са нешто землѣ. Землѣ и млине у Плавну немарношћу нѣки стари настоятеля одузеше давно селяни. Нѣка Любица Юговићъ изъ Кричака предъ колунеломъ Накићемъ у Дрвишу учини год. 1737. 20 Феб. писмо у комъ вели да є жена сама и неможе обраћивати землѣ свое у Кричака, и зато оставя ихъ Манастиру и сину свое игуману Драговићкомъ Теофилу, и ову даровштину потврдю є Генералъ Проведиторъ Даниель Долфинъ писмомъ одъ 6 Марта и. г. Ове землѣ сада не ужива Манастирѣ, нити самъ ихъ поредъ свега мога настояня у архиви губерніалной у Задру наћи могао међу инвеститама села Кричанскогъ. Тако исто немарношћу изгуби Манастирѣ кућу на Рибарићу, кою сагради год. 1813 проигуманъ О. Спиридонъ Сврдлинъ. Трудомъ и властнимъ трошкомъ братіе насадио бѣше Манастирѣ и виноградъ на Братишковцима, но ради велике далечине и трошка да се обрађуе и надгледа, допуштенимъ духовне и свѣтске власти буде продањ, и съ добивенимъ новцемъ сади се сада прекрасанъ виноградъ не далеко одъ Манастира на мѣсту званомъ *Оскоруша*.— Одъ стварій покретны осимъ обичногъ покућства у дому, има манастирска црква 4 престолне и 3 манѣ сребромъ оковане иконе, 6 сребрны свѣтњака на св. трапези, єдно велико кандило, двѣ кадioniце, петохлѣбницу све одъ сребра, и доста лѣпы одежда, као што инвентаръ показуе. Ово су све прилози бывше братіе манастирске, као што є у животопису свакогъ поединогъ назначено.

Библиотека є манастирска мала. Осимъ други књига, вредно є да се збогъ древности свое напомену овдѣ слѣдуюће:

1 У рукопису:

Требникъ безъ почетка и края, врло лѣпо минейски писанъ; старіи одъ 15. вѣка.

Октоихъ писанъ минейски одъ више руку; књига врло стара.

Миней мѣсецъ Май, доста лѣпо и чисто минейски писанъ; на краю чита се:

Исписасъ свѣтъ миней въ лаврѣ стѣго и прѣдковнаго шѣа нашего Сумешна срѣпскаго Новаго муроточца Глѣмѣи Стоуденица Дому прѣчстїе вѣчѣе наше вѣје, чстнаго єе оуспѣнїа. повелѣнїемъ шѣа нашего нѣмѣна іеромонаха Василїа и вѣсего братства. роукою многогрѣшнаго расодера грнгорїа . . . лѣтѣ текоушѣ 7311 (1531).

Миней мѣс. Іуній написанъ одъ исте руке, и истогъ по свой прилици лѣта (єрь нїе назначено).

Ієвгелїе in folio као и вишеречене двѣ, шти се зна када є писано. Држимъ да нїе старїе одъ 17 столѣтїа.

Животъ, страданѣ за православїе и по свѣту путованѣ пострижника и старца М. Драговића О. Макаріе Обавовића родомъ изъ Смрчани у Босни, умршега у Хилендару 1772, што га є синовацъ нѣговъ монахъ хилендарскїй О. Атанасїй мѣшовитимъ црквено-славянско-рускимъ нарѣчїемъ описао. Рукописъ є овай за будућега историка правосл. Цркве у Далмаціи особито важанъ, єрь многа занимљива извѣстїа о станю наше цркве за мѣтачке владе садржава.

Овдѣ намъ као исторїйску паметидостойность валя опоменути, као што є негдѣ написано, да є св. Патриархъ пећскїй Мойсей г. 1714 приликомъ каноническе визитаціе и Манастирь нашъ полазио, и одатле патриаршеску грамату єдну братїи М. светоарханѣлскогъ Крке писао.

2 Печатане:

І нїга иже въ стѣхъ шѣа нашего Василїа Велїкаго Архїепїсѣпа Кесарїа Каппадокїискїа, Зарѣкарѣ острозскоє вѣкто 757 вѣ а ѿ по плоти рождества гѣ вѣа и спѣа нашего Іс хѣ ѡфчѣдѣ.

Крѣига є ова важна єдно збогъ користипуногъ садржанїя нѣногъ и што є у Острожкой типографїи печатана; а друго, што се на корици изнутра чита рукомъ србскогъ философа нашегъ Доситеа минейски писано слѣду-

юће примѣчаніе : „ Меншій во Јеромонасѣхъ Доситей Хоповскій прочитахъ сію душеполезную книгу в' М. Драговићу 1764. Ноембра; “ и мало ниже : „ Почерпите братіо воду свеселемъ, сія сладость Давидова усладившая єму гортанъ паче меда “ и пр. и іошъ ниже „ Честни лице монашескій, вамъ сей царевъ обѣдъ уготовася. “ —

Јошъ ѣу овдѣ назначити да се у єдномъ нуглу у кухини манастирской на узиданомъ камену чита слѣдуюћи написъ, донешенъ по свой прилици изъ брда поврхъ Манастира званогъ Градине, гдѣ є, као што є у почетку речено, у древно доба нѣкакавъ градъ бити морао :

PANES FECIT
SE VIVO SI
BI ET SVIS FE
CIT.

V. Манастирске парохіе.

Када су се Србљи изъ Босне и Ерцеговине съ народомъ у Далмацію доселявали, онда су и многи калуѣери душепопечители надъ христіанима были, и то у гдѣкоимъ парохіама постоянно стоећи, а у другима по потреби цркве мирске свештенике замѣняюћи. Одъ постоянны парохіа, кое по давнашнѣмъ уживаню, кое по писменимъ повеляма духовне и свѣтске власти, принадлеже Манастиру слѣдуюће : Драговићъ, Имоцки, Плавно и Врлика. Ради велике удалѣности одъ Манастира постало є село Бителић г. 1855 парочитомъ манастирскомъ капеланіомъ.

VI. Управляиѣ и уредбе.

Изъ писама видисе да су у стара времена у овомъ Манастиру многи калуѣери живили. Тако Игуманъ Стоиса-

вѣвиѣ г. 1786 споминѣ да има подѣ собомѣ 15 ка-
луѣера. Ови бы кое у Манастиру кое по парохіама жи-
вили. Братство бы се сваке године о Празднику Вове-
денія у Манастирѣ скупляло, и ту є саборно разреѣи-
вало братію на парохіе манастирске, одреѣивало службе
црковне и икономичне и опредѣлявало на тако назване
путове т. є. куда ќе кой братъ на сакупляѣ милостинѣ
иѣи. Одѣ ове милостинѣ давала бы братія Игуману за
Манастирѣ иѣку часть, а иѣку задржали бы за свое уз-
државанѣ; єрѣ оида, противу монашески правила, по-
найвише свакій є братъ свою особштину имао, себи
келіе градіо, винограде садіо и те бы за живота самѣ
уживао. Ова є особштина на среѣу цркве и доброга
реда у новіе доба, поводомѣ изданы строги наредба одѣ
стране діецезалны Епископа сасвимѣ престала. Када се
тицало промѣне манастирскогѣ настоятеля, тай бы се
такоѣерѣ саборомѣ братскимѣ избирао и то на време. У
тимѣ саборима по наредби владаня италійскогѣ одѣ г.
1806 морао є свагда быти єданѣ духовный и єданѣ по-
литическій комисарѣ; но год. 1823 налогомѣ придворне
саедиѣне Канцелларіе одѣ 9 Марта Б. 40458-5039
укине се горня наредба, те бы се послѣ саборѣ држао
и безѣ полит. чиновника. Обичай овай бирая старѣшине
у сабору уздржавао се до године скоро 1828; а што
се тиче одреѣиваня братіе на парохіе, то по Епископ-
ской наредби одѣ год. 1853 засѣданіе братства може
у томѣ обзирѣ и данасѣ предлаганя духовной власти
чинити. — Тко є у чинѣ монашескій ступити хтѣо, и-
скало се осимѣ прописаногѣ искушенія да вѣштѣ буде
у читаню, писаню и одправляю служба црковны, и то
бы изучіо обично у истомѣ Манастиру; и строго бы се
мотрило на благонравіе млады кандидата. Одѣ како се
пакѣ завело петогодишнѣ теченіе наука у Заведенію
клирикалномѣ у Задру, мораю и Јеромонаси ове науке
свршити или у Задру, или у М. Крци гдѣ одѣ г. 1857

постой подобна клир. школа намѣнѣна парочито за оне кои у Манастиру учити и себе чину монашескомъ посветити желе.

VII. Настоятели.

Колико самъ знаѣти могао, управляло є съ овимъ Манастиромъ до данашнѣгъ дана 26 настоятеля, кое самъ у Протоколлу манастирскогъ братства екупа саживотописомъ нѣовимъ точно назначю. И премда су се, мало нѣи изуземши, сви заедно съ братствомъ побожно-стию и примѣрномъ ревношћу за вѣру и настоянѣмъ за напредакъ ове свете куће одликовали (*); ипакъ краткость ове кнѣиге не допушта ми да ихъ све овдѣ именуемъ. Напоменућу дакле само гдѣкое:

Никодимъ Бусовићъ Епископъ, родомъ изъ Шибеника. Онъ изъ младости свое показа особиту накло-ность къ чину монашескомъ; ради тога оде у Манастиръ св. Арханѣла Крку, гдѣ прими чинъ, и да се руко-положи за Свештеника пође по свой прилици по тада-шнѣму обичаю къ Патріарху Србскоме у Пећь, или къ Митрополиту Сараевскоме, кой одъ старине бѣше и Ексархъ Далмаціе. Год. 1676 налазимо га као спомоћ-ника Пароха Шибеничкогъ Кирилла Габріели Бугарина. Послѣ нѣколико година отиде къ Патріарху Пайсию, и вѣроятно є да га є истый произвео за Епископа Стра-тоничкогъ (види Магазинъ 1844 стр. 129); премда нѣки

(*) На пакостна насртаня и потворе нѣкога Ивана Ловрића изъ Сивя противу чести Драговићки калуѣера у кнѣзи: Osservazioni di Giovanni Lovrich sopra diversi pezzi del viaggio in Dalmazia del sig. Alberto Fortis etc. Venezia 1776, presso Fr. Sansoni, одговарамъ опадачу съ рѣчма св. Евангелиста: Въ желчи горести и союзѣ неправлы зрю тя суца. (Дѣян. ап. VIII 23.)—А н Бомманъ у своіой Istoria civile ed ecclesiastica della Dalmazia etc. Venezia 1775. Дѣо II. 331 добро му є доказао како му истина мало на срцу лежи.

мисле да є хиротонисанъ у Млѣтцима одъ Архієписк. Филадельфійскогъ Мелетіа (види Магаз. 1836 стр. 101), пакъ да га є Патріархъ као такова потврдіо. Бывши тада правос. црква у доньой Далмаціи безъ непосреднога своего духовногъ пастира, кой бы међу нѣма сѣдіо и по потреби цркве управляо, побуђенъ по своей прилици одъ Свештенства и народа, врати се у Далмацію и поче архіерейску власть извршивати. Изъ писема види се да є велике противности искусіо особито одъ калуђера своего пострига М. Крке, коега су старѣшине управляли онда съ црквомъ, и зато нису радо гледали, што имъ бывши єданъ братъ нѣовъ, по своей прилици безъ знаня шѣовогъ рукоположенный Епископъ владикуе. Ради тога одабраще Јеромонаха Ефрема и Теодосіа те ихъ г. 1693 пошлю съ тужбама противу Еп. Никодима мало пріе у аустрійске землѣ преселившему се Патріарху Арсенію Чарноевићу, кой се тада у мѣсту Ковину у Унгарији налазіо. Патріархъ осниваюћи се на поменуте тужбе одговара игуману и братіи Крчкой да не одобрава што се Никодимъ по туђимъ странама владичіо и што нїе ради Епископства къ нѣму дошао. (види Маг. 1844). Ове неугодности принудише га те се удали у Шибеникъ изъ М. Крке, гдѣ є пріе подуже времена пребивао.—Валя знати да є одъ стары времена република млѣтачка, да бы уништила упливъ пећски Патріарха на цркву далматинску, предала духовну управу надъ нѣомъ Филадельфійскимъ грчкимъ Архієпископима кои су у Млѣтцима сѣдили. Одъ овы Архієпископа Мелетій Типалди наименуе Еп. Никодима за своего Ексарха у Далмаціи. Али како онда по градовима бяху обштине грчке, то имъ вальда не бы по људи да имъ Србинъ єданъ владикуе, и съ тога на тужбе особито шибенички Грка поменутый Архієпископъ опредѣли да Еп. Никодимъ нема власти по приморію но само по осталой Далмаціи. То га є вальда принудило те се изъ Шибени-

ника удаліо и у М. Драговићъ на станѣ дође и управу оцѣ прими. А то се овако догодило. Када мѣтачка република год. 1694 освои земљъ турске преко Цетине, обрати се владика къ Сенату съ молбомъ да му се допусти да може изъ туски руку отетый запуштеныи старый Ман. и цркву Драговићку поправити, што му се и дозволи, као што є горе у исторіи Манастира напоменуто. Одма послѣ тога постара се Епископъ да се на горнѣ тужбе кодъ Патріарха Арсеніа оправда, зато отиде къ нѣму у Маѣарску, поднесе му синѣлію почившега пеѣскогъ Патріарха Пайсіа, и писмо одъ срдара и све краине далматинске, у коме га ови моле да понови старе синѣліе светочивши Патріарха и да имъ потврди за владика Никодима. Патріархъ на то одма сазволи и писмомъ одъ 24 Јан. 1696 явли преко игумана М. Крке Јосифа цѣломе народу и Свештенству далматинскомъ да га имаю за Епископа признавати (И тако дасмо и бѣслависмо, блдци квр никодимѣ вѣсѣ далмацію да бѣде вашѣ пастир и пр.) Утѣшенъ тиме у души својою, опростивши се съ Патріархомъ отиде на поклоненіе у Атонску гору и Јерусалимъ приложивши тамо милостию, и одтуда врати се опетъ у М. Драговићъ; а желећи притомъ имати у Врлици мѣсто едно, гдѣ бы се лѣти проѣи и цѣлителну ону воду пити могао, сагради у гаићу више чесме себи ћелію и направи башту, кое кашниѣ у своје послѣднѣмъ завѣштанію мѣс. Авг. 1707 остави М. Драговићу. Како є послѣ съ братіомъ у слѣдъ завоеваня турскогъ Манастиромъ и околнимъ предѣломъ у Брибиръ добѣгао и одтуда се опетъ у Драговићъ вратио, речено є повише у описанію Манастира. Колико є живіо, када є и гдѣ умро, немогохъ наћи.

Стефанъ Любибратићъ Епископъ родомъ изъ Пиве у Ерцеговини. Дошао є изъ Требиня у срезъ Кастелновскій са своимъ стрицемъ владикомъ Савватиємъ као дѣте у почетку првога рата турскогъ съ Мѣчићи. Нау-

чивши кодъ нѣга кнѣгу, прими чинъ монашескій у М. Савини, и одъ Вукашина добіе име Стефанъ. Послѣ постави га стриць за Архимандрита. Када год. 1716 умре Еп. Савватій, остави Архимандрита Стефана у писменој опоручи наслѣдникомъ свою свои добара и управителѣмъ цркве. Онъ се одма постара кодъ власти, да добіе плаћу, кою му є стриць уживао, и коя є и нѣму у почетку обећана была. На ту прошню нѣгову Проведиторъ Анзоло Емо декретомъ одъ 1 Авг. 1716 опредѣли му да ужива исту плаћу стрица свога. (Ово се звало *la ginessa in cavalleria* т. є. плаћа кою су подъ Млѣчићима уживали они кои бы дошли као коняници на службу републике.) Три године управљао є црквомъ као Архимандритъ, и када почеткомъ 1719 Патріархъ пећскій Мойсей Чурла пође у Цриугору, гдѣ є посветіо Савву Петровића за црногорскога Владіку, посѣти и Каstellновску страну и Грбаль. Ондѣ ради рѣдке смирености и други врлина Архимандрита Стефана, и на прошню свештенства и народа, рукоположи га Патріархъ за Епископа. Онъ одма као ревностный Пастиръ, не обзируѣи се на сплетке и неугодности, што му неприятельи вѣре узроковаху, пође да обилази свой народъ и цркве. Дабы могао паству свою по доньой Далмаціи изближе надгледати и цркву уредити, (а можебыти приморанъ и одъ власти) намисли свою столицу изъ Каstellновога овамо пренети тимѣ радіе, што є у горньой Далмаціи (садашньой Бокки Которской) црква безбѣднѣя была збогъ близкости пећски Патріарха и Митрополита црногорски, одъ коихъ послѣдни добише већ г. 1718 духовну управу и надъ Боккомъ. Епископъ дакле Стефанъ дође у М. Драговићъ, и мудримъ и ревностнимъ своимъ настоянѣмъ много є користи истоме принео, измоливши одъ правительства осимъ осталого доста лѣпы земаля за Манастиръ, као што смо напоменули у описанію св. обители. Сѣдіо бы, као и Еп. Бусовићъ, врло радо лѣти у Вр-

лици у Келліи више чесме. Изъ Манастира бы често цркве и народъ свой по провинціи обилазіо и учіо. Али и ту неприятельи нѣки покоя му не дадоше. На тужбе подиешене Сенату противу нѣга, у којима га кривише што ніе поданикъ мѣтчикій, што га ніе власть за Епископа одобрила, што є опасанъ за римску вѣру и за државу, Сенатъ дукаломъ одъ 25 Јан. 1720 заповѣди Проведитору Далматинскомъ Моченигу, да га има одма изъ провинціе удалити. Правдолюбивый Мочениго, познаваюћи добра свойства Еп. Стефана, као и то да су тужбе на нѣга голе потворе, не покорише одма наредби той, но поднесе Сенату подъ 1 Марта 1720 красно извѣстіе о станю правосл. цркве у Далмаціи, у коме овако се о Еп. Стефану изражава: “ Онъ ніе туђинацъ, него поданикъ пресвѣтле републике. Нѣговъ послухъ и подчинѣность, кою већ одъ много година показуе, већ се яко укоренила. Узъ ово долази и то, да є пріятацъ у обхођеню и любке нарави, чимъ є прокрчіо себи путъ къ епископскомъ достоинству и къ уваженію, што га ужива кодъ толикога народа. Обвезанъ самъ такођеръ засвѣдожити, да ми є у многимъ приликама и у најважнимъ државнимъ пословима користне службе учиніо. „ Поредъ свега тога Сенатъ подъ 18 Апр. 1720 понови горню свою заповѣдь, и када и овимъ не успѣ, изда реченоме Проведитору подъ 12 Септ. и. л. укораваюћій дукалъ, кой овако гласи: “ Пошто су Вама послани дукали одъ 25 Јан. и други послѣдуюћи одъ 18 Апр. прошлога, кои потврђую првашнѣ, мы смо се надали да су се већ извршиле државне и ясне наредбе съ којима наредило вамъ се да удалите изъ наши држава нѣкога калуђера србскога по имену Стефана Любиградића, кой се држи за Епископа Кастелновскогъ и примата Далмаціе, и да узмете натрагъ повелю, за кою се говори да сте му є вы дали, и по којој є онъ извршивао пастирску юрисдикцію. Чуди се Сенатъ, дознав-

ши изъ поузданы вѣстій да поменутий калуѣеръ не само што се настаніо у Кастелновску страну, гдѣ служи као Епископъ, кой никада ондѣ не быо (*), него да се што више появио у Сплѣту и одтуда отишао у Синь, и то противу већь изданы указа наши. Будући да се подь никои начинъ трпити неможе да поменутий калуѣеръ улази далѣ у наше државе и да извршуе икакву власть епископску на штету католичке вѣре и државе, наређуе вамъ се да одма извршите горнѣ дукале, удаливши смѣста Любиградића и да Сенатъ о томъ извѣстите. Спровешћете узъ то извѣстіе и вишеречено писмо о коме се говори да сте га реченоме калуѣеру дали. „ Поредъ све ове строге поновлѣне наредбе види се да є правдолюбивый Мочениго јошъ бранио вреднога и невинога Еп. Стефана; али Сенатъ не одустане одъ свога исканя, но изда подь 11 Апр. 1722 дукаль коимъ се Епископу забранюе извршиванѣ власти епископске, и налаже се Проведитору да предложи 4 способна лица за Епископа. У слѣдъ ове заповѣди Еп. Стефанъ тужнымъ срцемъ и праћенъ благословомъ свое пастве остави свою епархию, пређе у Аустрійску државу и настани се у пограничномъ Манастиру Медку у Лики, гдѣ є до г. 1727 стаяо и рукополагао по потреби и Свештенике за Далмацию. За ово време обрати се прво писмено, а послѣ и лично прикаже се Митрополиту Моисею Петровићу, кой цѣнећи заслуге нѣгове за цркву и личне врлине нѣгове, предложи га Цару Карлу VI за Епископа Зринопольскогъ и Костайничкогъ. У томъ достоинству потврди га Монархъ повельомъ одъ 11 Фебр. 1728; военый савѣтъ писмомъ одъ 29 Дек. 1730; а мађарска канцеларія писмомъ год. 1731. — Онъ се преставіо у Костайници около 1740.

(*) Овдѣ Сенатъ мѣтачкій самъ себи противурѣчи, будући да є кодъ Кастелновогъ сѣдіо стриць Стефана, Еп. Саватій, башъ у слѣдъ сенатскогъ допуштєня одъ 19 Іуніа 1695 и добивао є плаћу.

Леонтій Мильковић год. 1764 Игуманъ. Поновіо є г. 1772 црковный олтарь кресанимъ каменомъ. Год. 1776 предаде скупа съ настоятельма Крчкимъ и Крупскимъ Сенату млѣтачкомъ прошеніе ради избора Епископа.

Мойсей Милоевић бывши г. 1770 Игуманъ. Када се г. 1776 саборъ држао у Косову ради избора Архимандрита и управителя цркве, онъ є ради свое особите рѣчитости и разборитости одъ братства као членъ сабора тамо посланъ. Као душепопечителя налазимо га да є быо у Врлици, послѣ у Имоцкомъ. Умро є у Дришшу год. 1817.

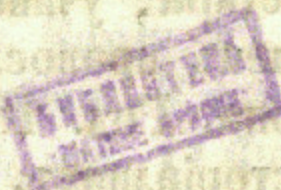
Викентій Стоисавлѣвић Игуманъ г. 1780; трудо се и много потрошио око зиданя новогъ Манастира, али му радню нѣка братія осуетише, као што є горе у описанію М. речено. Сазидао є многе зграде и єдну ћелію. Год. 1789 ишао є у Крфъ да се поклони моштима св. Чудотворца Спиридона, и доніо є Манастиру многе црковне ствари. Нѣговимъ ревностнимъ настоянѣмъ сазиданъ є г. 1806 лѣпый каменный звоникъ у Врлици, гдѣ є послѣ парохъ быо и умро. Бяше произволный постникъ крозь 60 лѣта. Француска влада обдари га год. 1807 узъ похвильтелный декретъ почестномъ медальомъ.

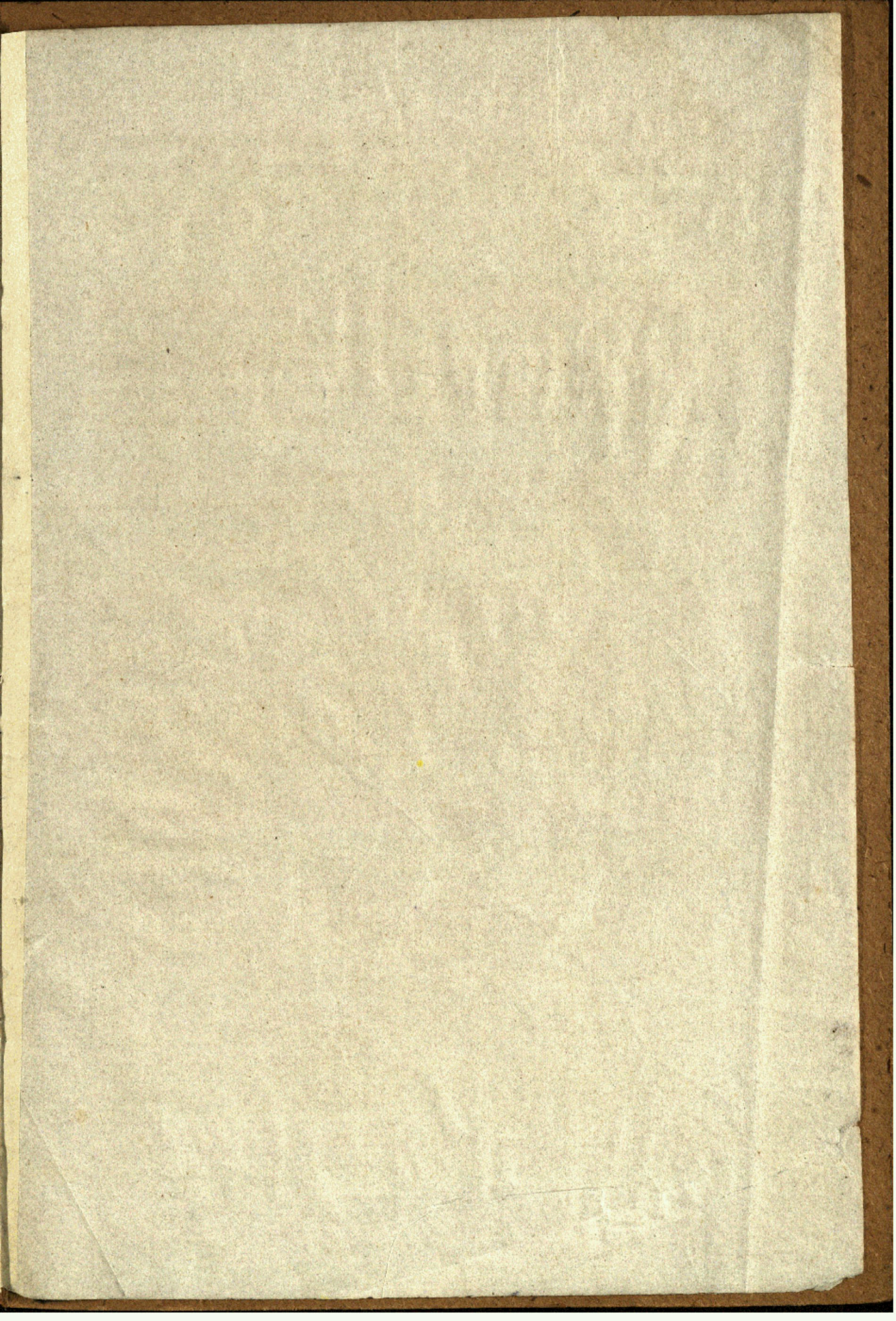
Спиридонъ Свердлинъ. Сатрудникъ О. Викентія у зиданю новогъ Манастира; учиніо є ћелію одъ два боя. Год. 1808. быо є членъ правосл. Синода у Задру ради наименованія Епископа. Год. 1810 наименованъ буде Саккеларіемъ Консисторіалнимъ. Сазидао є такоѣеръ о своє трѣшку кућу на Рибарићу.

Стефанъ Дубаић год. 1807 Игуманъ а послѣ Архимандритъ. У време владаня французскогъ гонѣнъ одъ Француза као приврженикъ Аустрійскій, са очевидномъ опасности живота побѣже у Бечъ и доби г. 1811 одъ Цара 300 ф. на годину пензіе. Пошто Далмація под-

падне опетъ подъ аустрианскогъ орла буде наименованъ за милитарскогъ капелана год. 1814, и добіе крестъ pro piis meritis. Вративши се послѣ у Врлику живіо є приватно у тамошньої ћеліи манастирской. Умро є год. 1834.

Партеій Торбица. Као членъ присуствовао є сабору у Книнскомъ полю г. 1796 ради избора Генераль-викара. Губернаторъ Дандоло наименуе га г. 1808 членомъ синода православногъ у Задру. Год. 1817, 15 Јуліа на сабору братства манастирскогъ изабранъ већиномъ гласова (8 противу 1) за Игумана, на кою службу даде год. 1821 оставку. Распространи г. 1819 падшу цркву манастирску, засади виноградъ и сагради кућу на Братишковцима. Умро є као душепопечитель у Плавну г. 1835.

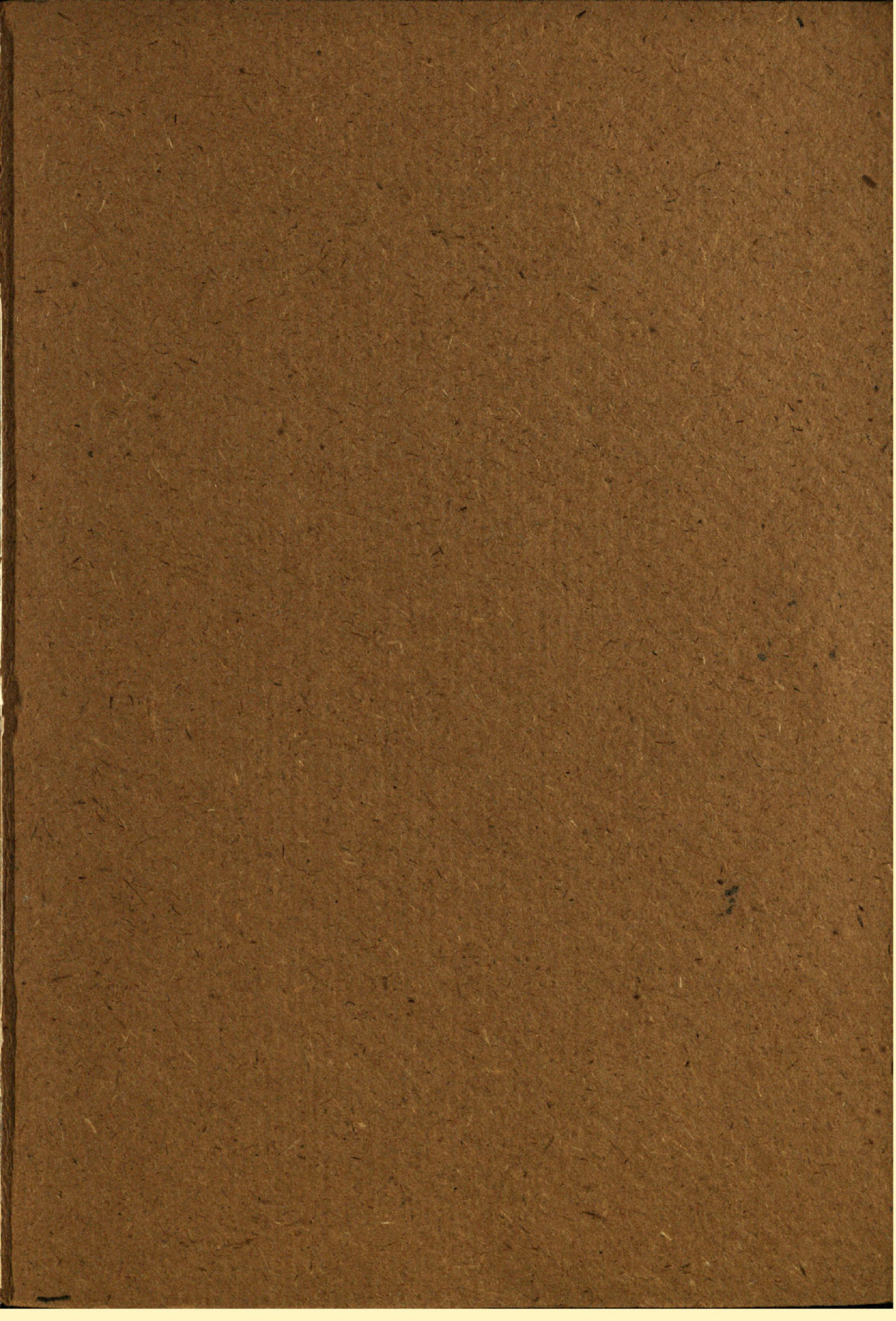

наше ошеть пиди аустријскогь вѣра буде пависовант
на милитарскогь капелана г. 1814, а добіе крест
рго рѣх мѣстѣх. Вратислави се постѣ у Брашу живіо в при-
вѣтао у таковшій келіи монастирској. Умро е год.
1834.

Партеміј Торшица. Као членъ присутствовао в
сабору у Клинскомъ полю г. 1796 ради избора Генера-
ла-визара. Губернаторъ Давидовичъ на г. 1808
членокъ синода православнаго у Задру. Год 1817, 15
Юліа на сабору братства монастирскогь избранъ де-
каномъ главы (8 противу 1) за Нгулави, на кою
службу дале год. 1821 оставку. Распространя г. 1819
надшу призу монастирскую, засади виноградъ и сагради
кућу на Братшковици. Умро е као духовноучитель
у Шавну г. 1835.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

P₁₉ Cp II 769.1